

YEREL YÖNETİM BİRİMLERİ OLARAK BELEDİYELERİN SALGIN HASTALIKLAR KONUSUNDAKİ SORUMLULUKLARI: COVID 19 PANDEMİSİ ÖRNEĞİ

Abdullah KARATAŞ¹
Nalan GÖRDELES BEŞER²

Öz

Yerel yönetimler, sosyal hayat içerisinde büyük görev ve sorumluluklara sahip olan, hizmet noktasında halka en yakın kuruluşlardır. Toplumsal yaşamı etkileyen en temel unsurlar yerel yönetimlerin ilgi alanına girmektedir. Yerel yönetimlerin sorumlulukları arasında halk sağlığının korunmasının ise çok önemli bir yeri ve anlamı vardır. Çünkü sağlık, yaşam kalitesinin en temel koşuludur. Tüm dünyayı etkileyen salgın bir hastalık olan Covid 19 ise ekonomik, sosyal ve siyasi hayata dair her şeye dolayısı ile yaşam kalitesine karşı ciddi bir tehdit olarak etkilerini sürdürmektedir. Bu salgınla mücadelede, yerel yönetimlerin görevlerini layıkıyla yerine getirmeleri gerekmektedir. Belediyeler bu konuda diğer yerel yönetim birimlerine (il özel idaresi, köy) göre daha aktif rol üstlendikleri için bu çalışma belediyelerle sınırlı tutulmuştur. Çeşitli örnekler çerçevesinde, literatür taramasına dayalı olarak yürütülen bu çalışmada, Covid 19 pandemisi ile birlikte tüm salgın hastalıkların toplumsal etkileri ve bunlarla mücadelede yerel yönetimlere düşen görev ve sorumluluklar ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler : Salgın Hastalık, Covid 19 Pandemisi, Mücadele, Yerel Yönetimler, Belediyeler.
Jel Sınıflandırması : H7.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Yüksek Okulu, Yerel Yönetimler Programı, akaratas@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5120-1203.

² Doç. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Yüksek Okulu, Psikiyatri Hemşireliği Programı, ngbeser@ohu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6054-0437.

Atf / Citation (APA6):

Karataş, A., & Gördeles-Beşer, N. (2021). Yerel yönetim birimleri olarak belediyelerin salgın hastalıklar konusundaki sorumlulukları: Covid 19 Pandemisi örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 1340-1351. <http://doi.org/10.25287/ohuibf.868966>.

THE RESPONSIBILITIES OF MUNICIPALITIES AS LOCAL GOVERNMENT UNITS ON EPIDEMIC DISEASES: EXAMPLE OF COVID 19 PANDEMIA

Abstract

Local governments have great duties and responsibilities in social life and they are the closest organizations to the public at the point of service. The main factors that affect social life are in the local administrations' interests. Among the responsibilities of local governments, protecting public health has a very important place and meaning. Because health is the basic condition of quality of life. Covid 19, which is an epidemic disease that affects the whole world, continues its effects as a serious threat against quality of life. In the fight against this epidemic, local governments should fulfill their duties properly. Since municipalities play a more active role in this epidemic than other local government units (provincial special administration, village), this study was limited to municipalities. This study will be carried out theoretically in the framework of different samples. Within the scope of the study, with the Covid 19 Pandemic, the social effects of all epidemic diseases and the duties and responsibilities of local governments will be discussed.

Keywords : Epidemic Disease, Covid 19 Pandemic, Struggle, Local Governments, Municipalities

Jel Classification : H7.

GİRİŞ

Yerel yönetimlerin sunmuş olduğu hizmet kalitesinde halk sağlığının önemli bir yeri vardır. Çevre temizliği, alt yapı, yeşil alanlar, imar planları, çocuk parkları, gençlik merkezleri, su hizmetleri, atıklar, geri dönüşüm, kısacası yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik kent yaşamına dair her şey yerel yönetimlerin odağında yer almaktadır.

Halk sağlığının temel unsurları olan yeşil alanlar, su kalitesi ve hava temizliği yaşam kalitesi ile direkt ilişkilidir ve yerel yönetimlerin bunların korunması ve daha iyi bir duruma getirilmesindeki sorumlulukları büyüktür. Bu sorumlulukları çerçevesinde, yerel yönetimlerin halkın fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan daha iyi bir seviyeye gelmesi konusunda yararlı hizmetler sunması, halk sağlığına ilişkin eğitim faaliyetlerini yürüterek halkı bilinçlendirmesi, koruyucu tedbirler alması gerekmektedir. Özellikle tüm dünyayı etkileriyle kasıp kavuran, ülkeleri adeta ekonomik krizin eşiğine getiren bir salgın hastalık olan Covid 19 pandemisi ile mücadelede, yerel yönetimlerin her kurumdan daha fazla duyarlı ve atak davranması bir gereklilikten çok zorunluluktur. Çünkü sağlıkta ihmal, telafisi mümkün olmayan zararlara yol açabilecektir. Ancak yerel yönetimler bu çabalarında yetki ve kaynaklar konusunda merkezin desteğine ihtiyaç duymaktadır. Merkez ve yerel yönetimler arasındaki uyum ve işbirliği, pandemi ile mücadelede daha etkin, hızlı ve verimli sonuçlar alınmasını sağlayabilecektir. Bu uyumun sağlanması bu bağlamda büyük önem taşımaktadır. Küresel boyutta insanlığın kaderini etkileyen bir sorun ile ancak yerelden başlanarak mücadele edilebilecektir.

Türkiye gibi doğal afetlerle mücadelede tecrübe ve birikime sahip olan bir ülke, pandemi ile mücadelede de çok önemli mesafeler kat etmiştir. Güçlü ve geleneksel bir yerel yönetim yapısı ile Türkiye'nin, adeta bir seferberlik niteliğinde ortak akıl ile tüm kurumlar arasında eşgüdüm sağlayarak ve başta merkezi yönetimin desteği ile diğer ülkelere göre daha başarılı adımlar attığı söylenebilir. Ancak dünyanın pek çok ülkesinde bu süreçte ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. Avrupa devletleri test, hastane yatağı, doktor, hemşire, kişisel koruyucu ekipman, ventilatör kılıfı yaşamış ve bu kıt kaynakları korumak için İtalya, İspanya gibi bazı Avrupa ülkeleri hayatta kalma olasılığının daha yüksek olduğu belirlenen hastalar için tedaviye öncelik verilmesi kararı almıştır (Silver & Hyman, 2020). Böyle bir kararı alan ülkeler arasında ABD de vardır. ABD'nin Texas eyaletinde yer alan Starr County kasabası yetkilileri imkansızlıklar nedeniyle hangi koronavirüs hastasının tedavi görüp hangisinin ölümü beklemek üzere

evine gönderilmesi gerektiğine karar vermek zorunda kaldıklarını açıklamıştır (The New York Times, 2020). Yine bu süreç içerisinde Kanada ciddi ilaç sıkıntısı çekmiş, Japonya’da klinikler hastaları geri çevirmiş, Avustralya ise maskeleri ve diğer kişisel koruyucu ekipmanları karneye bağlamak zorunda kalmıştır (Silver & Hyman, 2020). ABD’de eyaletler arasındaki karşılıklı yardımlaşma da bazı resmi prosedürler gerektirdiğinden pandeminin çıktığı ilk dönemde önlemler ve yardımlar konusunda gecikmelere neden olmuştur (Switzer, Wang, Hirschvogel, 2021: 581). Oysa Türkiye’de, özellikle dezenfeksiyon çalışmaları konusunda pandeminin ilk günlerinden itibaren merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında ortak çalışmalarla ciddi önlemler alınmıştır. Erzurum Büyükşehir Belediyesi bu bağlamda takdir toplamış, kamusal, ticari ve sosyal alanlarda çok geniş kapsamlı temizlik ve dezenfeksiyon çalışmaları yürütmüştür (Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2020a). İstanbul Büyükşehir Belediyesi de pandemi ilan edilmeden önce halkın farkındalığını artırıcı çalışmalar yapmış, bu konuda meydanlara görsel afişler asarak broşürler dağıtarak halkı bilinçlendirmiş ve ortak kullanım alanlarını, hastaneleri, ibadethaneleri, toplu taşıma araçlarını dezenfekte etmiştir (Bilgili, 2020: 229). Özellikle dezenfeksiyon, dar gelirli vatandaşlara yardım, sosyal girişimler, vatandaşları bilinçlendirme, noktasında belediyeler kendi üzerlerine düşen görevleri layıkıyla yerine getirmiş ve getirmeye de devam etmektedir. Pandemi kapsamında alınan önlemler çerçevesinde alışverişe çıkamayan 65 yaş üstü vatandaşların her türlü ihtiyaçları kapılarına kadar götürülmüş, ekmek, kuru gıda yardımı, hijyen ve temizlik maddeleri dağıtılmıştır. Yine önlemler kapsamında kapatılan, belediyelere bağlı olan iş yerlerinin işletmecilerinden kira alınmamıştır. Bu konuda Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü’nün yaptığı çalışmalar büyük önem taşımaktadır:

“Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü’nün, 22 Aralık 2020 tarihli Kira Alacaklarını Yapılandırma Usul ve Esaslar konulu genelgesinde, işyerlerini kapatmak zorunda kalan ve gelir kaybı yaşayan işletmelerin, kira ödemelerinde kolaylık yapılması görüşüne yer verilmişti. Buna göre, belediye kiracısı olan kapanan işyerlerinden bu süre boyunca kira bedeli alınmaması, kira sözleşmelerinin kapalı kaldıkları süre boyunca uzatılmasına, işyerleri kapatılmamasına rağmen ekonomik olarak olumsuz etkilenen işletmelerden kira bedellerinde yüzde 50 indirim yapılmasına karar verilmiştir” (Gemlik Belediyesi, 2020).

Literatür taramasına dayalı olarak yapılan bu çalışma ile bir salgın hastalık olarak Covid-19 pandemisi ile mücadele sürecinde yerel yönetimlerin sunduğu hizmetler araştırılarak, böyle bir pandemide yerel yönetimlerin rolü ve öneminin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, tesadüfi olarak seçilen belediyelerin yapmış olduğu hizmetler ele alınmıştır. Konunun güncelliği ve halen devam eden bir süreç olması nedeniyle Covid-19 pandemisi ile mücadelede yerel yönetimlerin rolü ve öneminin ortaya koyulduğu çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Bilgiç (2020: 2084) *“Covid 19 ile Mücadele Sürecinde Yerel Yönetimlerin Genel Görünümü”* başlıklı çalışmasında 30 büyükşehir belediyesinin pandemi ile mücadelesini ele almış ve bu süreçte yerel yönetimlerin başarılı olduklarını tespit etmiştir. Peker & Köseoğlu (2021: 100) de çalışmalarında Türkiye’de nüfus yoğunluğu bakımından en büyük ilk beş büyükşehir belediyesini ele almış; *“Koronavirüs (Covid- 19) Salgınında Krizle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü: Beş Büyükşehir Belediyesinde Bir Analiz”* başlıklı çalışmalarında özellikle kriz dönemlerinde belediyelerin daha etkin verimli bir şekilde hizmetlerin sunulmasına katkı sağlayacağı sonucuna varılmıştır. Bilgili (2020: 221) ise *“Merkezi Yönetim, Yerel Yönetimler ve Koronavirüs (COVID-19) Salgını”* başlıklı çalışmasında, merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin salgınla mücadelede nasıl koordineli çalışacaklarına ilişkin öneriler sunmuştur.

I. KAVRAMSAL ÇERÇEVEDE YEREL YÖNETİMLER

Halka hizmette, devletler kendilerine bağlı olan organları vasıtasıyla hareket ederek varlıklarını sürdürmektedir. Bu organlar arasında yerel yönetimlerin halka hizmet konusunda ayrı bir yeri ve önemi vardır. Çünkü yerel yönetimler hizmette halka en yakın olan kuruluşlardır.

Anayasamızın 127. maddesine göre yerel yönetimler; “İl, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri” olarak tanımlanmaktadır (T.C.1982 Anayasası/md. 127). Yine aynı maddeye göre yerel yönetimlerin kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlendiği belirtilmiştir. Yerel yönetim birimlerinin tanımının yapıldığı bu maddeden de anlaşılacağı üzere; il özel idaresi, belediye ve köyler olmak üzere üç tür yerel yönetim birimi vardır (Varcan, 2013: 3).

Türkiye’de nüfusun büyük bir bölümü kentlerde yaşamını sürdürmekte olduğu için yerel yönetim sistemi içinde belediyeler büyük bir yer tutmaktadır. İl özel idareleri, kentlerde belediyelerin sınırları, görev ve sorumluluk alanları dışında kalan il içinde ve dışında yetkilidirler. Köyler ise kırsal alanlarda yaşamını sürdüren nüfusu barındırmaktadır. Varcan’a (2013: 3) göre; belli bir hukuk düzeni içinde oluşturulmuş anayasal kuruluşlar olan yerel yönetimlerin asıl amacı, başta insan olmak üzere tüm canlıların ortak ve yerel nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bu ihtiyaçlar içinde sağlık hayati derecede önemlidir.

Yerel yönetimler sağlık hizmetleri konusunda oldukça yetkin kuruluşlardır. İnsan sağlığı ile direkt ilişkili olan çevre sorunlarının çözümü ve sağlıklı çevre koşullarının topluma sunulması yürürlükte olan mevzuat çerçevesinde yerel yönetimlerin temel varlık nedenleri arasında yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde bu durum açıkça şöyle vurgulanmaktadır:

“Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; ..... hizmetlerini yapar veya yaptırır” (5393 Sayılı Belediye Kanunu/md.14).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. maddesi gereğince sağlık hizmetleri için bina ve tesislerinin yapılması ve bunların her türlü bakım, onarım ve gerekli malzeme desteğinin sağlanması büyükşehir belediyelerinin yetki ve sorumluluğundadır (5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu/md.7). Ayrıca büyükşehir belediye meclisi üyeleri arasından seçilecek olan ihtisas komisyonları arasında çevre ve sağlık komisyonunun kurulması zorunludur (5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu/md.15).

442 sayılı Köy Kanunu’nun 13. Maddesinde ise; “Köylünün mecburi işleri şunlardır:” denilerek, çevre sağlığı ile ilişkili bu zorunlu tutulan işlerden bazıları şöyle sıralanmaktadır:

“Sıtma, sivrisinek tarafından aşılandığı ve sivrisinek de su birikintilerinde barındığı ve ürediği için her şeyden evvel köy sınırı dahilindeki su birikintilerini kurutmak; Köye kapalı yoldan içilecek su getirmek ve çeşme yapmak, köyün içtiği su kapalı geliyorsa yolunda delik deşik bırakmamak ve mezarlıktan veya süprüntülük ve gübrelikten geçiyorsa yolunu değiştirmek; Evlerde odalarla ahırları bir duvarla birbirinden ayırmak; Köyün her evinde üstü kapalı ve kuyulu veya lağımlı bir hela yapmak ve köyün münasip bir yerinde herkes için kuyusu kapalı veya lağımlı bir (hela) yapmak; Evlerden dökülecek pis suların kuyu, çeşme, pınar sularına karışmayarak ayrıca akıp gitmesi için üstü kapalı akıntı yapmak; Köyde evlerin etrafını ve köyün sokaklarını temiz tutmak, her ev kendi önünü süpürmek; Çeşme, kuyu ve pınar başlarında gübre, süprüntü bulundurmuyup daima temiz tutmak, ve fazla sular etrafa yayılarak bataklık yapmaması için akıntı yapmak; Köy yollarının ve meydanının etrafına ve köyün içinde ve etrafındaki su kenarlarına ve mezarlıklara ve mezarlık ile köy arasına ağaç dikmek; Köy korusunu muhafaza etmek” (442 Sayılı. Köy Kanunu/md.13).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 442 sayılı Köy Kanunu’nun ilgili maddelerinde vurgulandığı üzere, çevre sağlığı konusu doğrudan yerel yönetimlerin sorumluluk alanına girmektedir. Belediyelerin sorumluluğunda, fiziksel çevre içinde sağlıklı yaşam alanlarının oluşturulup geliştirilmesi ve toplum sağlığını tehdit eden unsurların yok edilmesi gerekmektedir. Çevre sorunlarının büyümeden kaynağında önlenmesi, yerel yönetimlerin bu sorumluluklarını toplum sağlığı açısından daha da önemli kılmaktadır. Yerel yönetimlerin kanunların kendilerine verdiği yetkiden yararlanarak ve merkezi yönetimin desteğini alarak, çevre sorunlarını

dolayısıyla da toplum sağlığını tehdit eden herhangi bir tehlikeyi büyümeden önleme konusunda ellerinden gelen gayreti göstermeleri gerekmektedir. 1930 yılından bu yana yürürlükte olan ve salgın hastalıklarla mücadeleye önemli bir yer veren 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 2. maddesi de sağlık konusunda halka hizmet noktasında merkezi ve yerel yönetimlerin birlikte hareket etmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Umumi Hıfzıssıhha Kanunu/md.2). Bu bağlamda, özellikle salgın hastalıkların önlenmesi konusunda, halka en yakın kuruluşlar olarak yerel yönetimlerin yetki ve denetimlerinin artırılması büyük önem taşımaktadır.

II. SALGIN HASTALIKLARIN TOPLUMSAL ETKİLERİ

Birçok salgın hastalıklar gibi koronavirüs insanların yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Salgınlar insanları ve toplumu sosyal, ruhsal, ekonomik alanda olumsuz etkileyen sosyal bir olaydır, yaşamsal bir krizdir. Çünkü hızlı bulaşan bir hastalığın ortaya çıkardığı tehdit, insanlarda panik ve stres yaşanmasına neden olmakta, insanların salgından korunmaya yönelik sergilediği korunma davranışları ise kendilerini izole etmelerine, sosyal izolasyon yaşamlarına neden olmaktadır. Dolayısıyla salgın dönemlerinde bu süreci doğru bir şekilde yönetebilmek için tedavinin yanı sıra, insanların ve toplumun ruh sağlığını korumak ve geliştirmek adına planlı destek hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda çalışan Taylor (2019); dünyayı etkileyen salgınların bazı psikososyal sorunların yaşanmasına neden olduğunu vurgulamıştır. Bu sorunlar; bulaşma ve ölüm riski nedeniyle insanların yoğun şekilde gıda ve temizlik malzemesi satın alması ve depolaması, virüsün yayılmasına neden olacak enfekte olmuş bireylerin toplumdan dışlanması, damgalanması, virüsün bulaşmış olma korkusunu duyarak sağlık sisteminin meşgul edilmesi, bulaşmayı önlemek amacıyla alınan önlemlere uyulmaması, salgınla ilgili gerçek ve doğru bilgiler dışında asılsız iddialara inanarak daha yoğun bir kaygı yaşanması olarak sıralanmaktadır.

Salgın hastalıkların olduğu süreç, özellikle de virüs ile enfekte olan hasta birey ve yakınları için travmatik bir süreç olabilmektedir. Hasta bireyin bu süreçte kaygı yaşadığı, depresyon semptomları gösterdiği bilinmektedir (Wang ve ark., 2019). Bu alanda yapılan çalışmalarda hastaların yaşadığı kaygının; hastalık sürecinin ve tedavinin belirsizliğinden, hasta bireyin hastane ortamında başka insanlara ya da evde karantina sırasında yakınlarına hastalığı bulaştırma olasılığından kaynaklanabildiği belirtilmiştir. Covid-19 hastalarının bu süreçte; tedavi sürecindeki bilinmezliklerin olması, ölüme neden olduğunun bilinmesi, ölenlere tanıklık etmesi onların kendilerini çaresiz hissetmelerine ve ölüm korkusu yaşamalarına neden olmaktadır. Ölüm korkusunun devamı olarak da hastalarda uykusuzluk, kâbus görme, gelecek konusunda plan yapamama, ümitsizlik, yalnızlaşma, yabancılaşma gibi semptomlar görülebilmektedir (Gao ve ark., 2020; Kestenbaum, 2007).

Hasta bireyler hastalığın ve tedavi sürecinin neden olduğu birçok zorlukla yaşarken, bu süreçte hasta bireyle yaşayan hasta yakınları da zor bir psikososyal süreçten geçmektedir. Hasta yakınlarına uygulanan karantina süreci onların aniden sosyal izolasyonda olmasına neden olmaktadır. Bu süreçte hasta yakınları; plansız bir şekilde günlük ev ile ilgili faaliyetlerini yerine getirememeleri, yalnızlık yaşamak zorunda kalmaları onların kendilerini yabancılaşmış, ötekileştirilmiş gibi hissetmelerine, iş ve meslekleri ile ilgili faaliyetlerini sonlandırmak zorunda kalmaları nedeniyle iş ve ekonomik kayıplar yaşamalarına ve geleceği ile ilgili kaygı, endişe ve ümitsizlik yaşamalarına neden olmaktadır. Ayrıca hasta yakınlarının kendilerine de bulaşma tehlikesi karşısında sağlık durumları ile ilgili endişe yaşamalarına, bu endişeler ise; Covid-19 ile ilgili yineleyici obsesif düşüncelere ve buna bağlı kompulsif davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır (Yıldız ve ark., 2020). “Obsesif kompulsif bozukluk, mantık dışı olduğunu bilindiği halde tekrar tekrar zihni meşgul eden kontrol altına alınamayan düşünceler ve düşünce takıntılarının sebep olduğu sıkıntının yok olması amacıyla bazı hareketleri defalarca yapmak şeklinde seyreden bir psikiyatrik bozukluktur” (Abay, 2021). Bu alanda yapılan çalışmalarda; karantina altına alınan kişilerde, korku, sinirlilik, üzüntü ve suçluluk hissini karantina süreci boyunca sık görülen olumsuz duygular olduğu, kalabalıktan kaçınma ve aşırı dikkatli bir biçimde el yıkama gibi davranış

değişikliklerinin yer aldığı (Books ve ark., 2020), bireylerin öfke patlamaları, özkıyım düşünceleri ve girişimleri, karantinadan kaçma girişimleri olduğu vurgulanmıştır (Yıldız ve ark., 2020).

III. KÜRESEL BİR SALGIN HASTALIK OLARAK COVID 19

Covid 19; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 12.01.2020 tarihinde “2019-nCoV” olarak adlandırıldığı tek zincirli, pozitif polariteli, zarflı RNA türünden ve insanları enfekte edebilen yedinci Koronavirüs (CoV) olarak kabul edilmiştir (Wang ve Wang, 2020; Uğraş Dikmen ve ark., 2020). Koronavirüslerin (CoV), Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi çok ciddi enfeksiyonlara yol açtığı bilinmektedir (Aslan, 2020: 48). Koronavirüs de dahil olmak üzere tüm enfeksiyonlardan korunmak için öncelikle bulaş yollarının iyi bilinmesi ve buna karşı ciddi tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Koronavirüs insandan insana; öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçılan damlacıklarla ve bireyin dokunduğu yüzeylerden (eller ile göz, ağız, burun mukozasına temasla) bulaşmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2020a). Dünya Sağlık Örgütü; 31.01.2020 tarihinde 2019- nCoV'un insanlar arasında hızlı yayılması ve akut solunum yolu hastalığına neden olmasından dolayı uluslararası acil bir halk sağlığı sorununa neden olduğunu duyurmuştur. Yine Dünya Sağlık Örgütü 11.02.2020 tarihinde 2019-nCoV'un neden olduğu hastalığı “Koronavirüs Hastalığı-2019 (COVID-19)” olarak isimlendirerek bu süreci küresel salgın anlamına gelen pandemi süreci olarak ilan etmiştir (Sağlık Bakanlığı, 2020b).

Koronavirüsün hızlı bulaşması nedeniyle insanların kendini tehdit altında hissetmesine; yeni bir virüs olması, insan sağlığına etkileri ve tedavisi konusundaki belirsizlikler nedeniyle de insanların yoğun kaygı yaşamasına neden olmuştur. Ancak ülkemizde erken dönemde Sağlık Bakanlığımız tarafından hazırlanan Pandemi İnfluenza Ulusal Hazırlık Planı'na göre Koronavirüs Bilim Kurulu oluşturulmuş ve koronavirüs salgınının yayılmasını önlemek amacıyla çalışmalar başlatılmıştır. Öncelikle yurt dışı ve sonrasında yurt içi seyahat kısıtlamaları, eğitim öğretime ara verilerek öğretimin uzaktan yürütülmesi, 0-18 yaş ve 65 yaş ve üstü bireylerin sokağa çıkma yasağının konulması, kronik hastalığa sahip bireylerin idari izinli sayılması, kalabalık ortamlarda maske zorunluluğu gibi önlemler uygulanmıştır. Bu önlemler ülkemizde salgını büyük ölçüde kontrol edilmesine, bulaşma oranını azaltılmasına, hastaların tedavi edilme oranını artmasına yol açmıştır. Bütün bu olumlu gelişmeler; insanlarda ölüm kaygısının ve yakınlarını kaybetme korkusunun azalmasını sağlarken; kısıtlamalar, insanın ev, iş ve sosyal yaşamında değişikliklere ve aksaklıklara neden olmuştur. İnsanlarımızın bu olumsuzluklarla baş edilebilmesi, ruh sağlıklarını koruma adına kamu spotları yayınlanmış, bu alanda çalışan bilim insanlarımız yayınlar yapmıştır. Ayrıca İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü İstanbul Mazhar Osman ve Erenköy Ruh ve Sinir Hastaneleri ve ruh sağlığı alanında hizmet veren bir çok STK; Korona Virüs Online Destek Ruhsal Destek Programı (KORDEP) projesi kapsamında ruhsal desteğe ihtiyacı olan Covid19 hastaları, yakın kaybı olanlar, izolasyon ve karantinada kalanlar, salgın sürecinde yoğun mesai harcayan sağlık çalışanları, psikiyatrik ilaç tedavisi devam etmekte olan kişiler, alkol-madde kullanım bozukluğu olanlar ve evde kalarak bu mücadeleye destek veren bireylere yönelik online psikolojik destek vermiştir (İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Resmi Web Sitesi, 2020). Toplum sağlığını olumsuz yönde etkileyen, bununla bağlantılı olarak sosyoekonomik düzeni küresel boyutta derinden sarsan Covid 19 ile mücadele konusunda yerel yönetimlere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir.

IV. PANDEMİ SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Yerel yönetimler halka hizmet noktasında merkezi yönetime göre daha esnek ve etkin bir yapıya sahiptir. Çünkü hizmetlerin halka sunumunda halka daha yakın oldukları için daha hızlı ve kolay hareket edebilme kabiliyetleri vardır. Ayrıca katılımcılığı teşvik ederek yerel sorunların çözümünde daha istenilen sonuçların alınmasını sağlarlar. Yerel halkın ihtiyaçlarını en iyi bilen, halka en yakın kuruluşlar

olarak yerel yönetimlerin toplum sağlığı konusunda hizmetleri ise büyük önem taşımaktadır ve bu hizmetler ile ilgili görev ve sorumlulukları kanunlarda da açıkça ifade edilmektedir.

Toplum sağlığı ile ilgili temel yasa olarak bilinen 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 20. maddesi sağlık konusunda belediyelerin görevlerini geniş şekilde ele alarak vazifelerini tek tek sıralamaktadır. Bu vazifelerden "*Sari hastalıklarla mücadele işlerine muavenet*" hükmü gereğince, belediyelerin bulaşıcı hastalıklarla mücadele işlerine yardım etmeleri en önemli sorumlulukları arasında yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddesinde, "*Belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak*" belediye başkanının görev ve yetkilerinden birisi olarak belirtilmektedir. 14. madde ile belediyelere "*sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilme ve işletebilme*" yetkisi verilmektedir. 51. maddede "*Belediye zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular. Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır.*" ifadesi ile belediyelerin bir kolluk kuvveti olan zabitanın görev ve yetkilerinin yanı sıra yaptırım gücüne de vurgu yapılmıştır. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesinin V bendinde, büyükşehir ve ilçe belediyelerinin sağlığa ilişkin görev ve sorumlulukları şöyle ifade edilmiştir: "*Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak...*". Kanunlarda da açıkça vurgulandığı üzere, ülkemizde yerel yönetimler sağlık konusunda geniş yetkilerle donatılmışlardır. Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi ile mücadelede bu yetkileri doğrultusunda, yerel yönetimlerin merkezin de desteğini alarak önemli sorumluluklar üstlenmeleri gerekmektedir. Bu konuda gerek dünyanın farklı ülkelerinde gerekse ülkemizde, yerel yönetimler toplum sağlığı için faaliyetlerine devam etmektedir.

Türkiye'de pandemi sürecinde, Türkiye Belediyeler Birliği ve merkez uyumlu bir şekilde çalışmalarını sürdürmekte; merkezi yönetimce alınan kararlar belediyeler tarafından hızlı bir şekilde uygulamaya koyulmaktadır. Güçlü liderlik, çabuk yapılandırılan bilim kurulu, bilim kuruluna ve yönetime duyulan büyük güven ve Türkiye'nin güçlü sağlık altyapısı pandemi ile mücadelede Türkiye'deki başarının temelinde yatan unsurlar olarak sıralanmaktadır. "*Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) ve İskandinav ülkeleri başta olmak üzere birçok ülke belediyesinin*" Türkiye'deki belediyeler ile bağlantı kurmak istemelerinin temel nedeninin de bu unsurlara bağlı olduğu söylenebilir (Karadeniz, 2020). Türkiye'de belediyelerin pandemi ile mücadelede halkı bilinçlendirme çabaları büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, hastalıktan korunma yöntemleri konusunda halkı eğitici ve bilgilendirici etkinlikler planlanmakta, içinde bulunulan sıkıntılı dönemin nasıl verimli geçirebileceğine ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır.

Pandemi döneminde insanlar evlerinde hareketsiz kalmışlar, fiziksel aktivite yapamamışlardır. Belediyeler sosyal medya kanalları vasıtası ile spor ve fiziksel aktivite videoları yayınlayarak bu süreçte topluma destek olmuşlardır (Atalı ve ark., 2020: 46). Kapalı ve kalabalık ortamlar olarak toplu taşıma araçları, halk sağlığı açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Çünkü böyle ortamlarda hastalığın bulaşma riskinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu nedenle Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından şehir içi halk otobüsü şoförlerine yönelik olarak; maske, mesafe ve temizlik kurallarının önemi ile birlikte, "*Kişisel Hijyen, Mekansal Hijyen, Stres Yönetimi ve Doğru İletişim Teknikleri*" ile ilgili eğitimler düzenlenmektedir (Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, 2020). Niğde Belediyesi ise İl Sağlık Müdürlüğü ile koordineli çalışarak, hafta içi ve hafta sonu sürekli devam eden Covid-19 test çalışmaları için şehrin merkezinde halkın kolayca ulaşabileceği Covid Test Merkezi için yer ve imkân sağlamıştır (Niğde Belediyesi, 2020). Konya Büyükşehir Belediyesi, pandemi başladığı günden bu yana cami, otogar, belediye tesisleri ve dolmuş, metro, otobüs gibi toplu ulaşım araçlarında dezenfeksiyon çalışmalarını sürdürmekle birlikte, halkı pandemi konusunda bilinçlendirmek için broşür dağıtımına devam etmektedir (Konya Büyükşehir Belediyesi, 2020). Adana Büyükşehir Belediyesi Resmî Web Sitesi'nden pandemi hakkında geniş bilgiler ve pandemi ile mücadelede alınabilecek tedbirler halka

duyurularak halkın bilinci artırılmakta, ayrıca büyükşehir belediyesinin şehrin okul, postane, müze, otogar, tren garı, park, cami, huzur evi, köylerinde yapmış olduğu dezenfeksiyon çalışmaları sürdürülmektedir (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2020). Kayseri Büyükşehir Belediyesi, maske takmayı sevmeyen çocuklar için farklı renk ve tasarımlarda 30 binden fazla maske dağıtmış böylece hem pandemiye karşı çocuklarda farkındalık oluşturulmasına hem de pandeminin daha fazla yayılmamasına katkı sağlamıştır (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2020). Aksaray Belediyesi, virüs nedeniyle sokağa çıkamayan dar gelirlili ve ihtiyaç sahibi ailelere erzak yardımı yaparak onların gıda ihtiyaçlarını karşılamakta ve bunu salgın ortadan kalkıncaya kadar sürdüreceğini belirtmektedir (Aksaray Belediyesi, 2020). Antalya Büyükşehir Belediyesi, pandeminin başladığı dönemde kapalı olan kahvehane, kuaför, berber gibi sayısı 82 bini bulan esnafa gıda paketi yardımı, iş yerlerinin ilaçlanması ve dezenfeksiyonu ve maske dağıtımıyla, toplu ulaşım esnafına maske ve akaryakıt desteği ile kendi öz kaynaklarıyla destek olmuştur (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2020). Malatya Büyükşehir Belediyesi, kendi mülkiyetinde olan taşınmazlarda kiracı konumunda olan esnaflardan pandemi nedeniyle kapalı oldukları dönemde kira almamış ve bu esnafların su faturalarını ertelemiş, Sosyal Daire Başkanlığı'nın tespitleri ile belirlenen yardıma muhtaç 10 bin aileye; yiyecek, giyecek, gıda, yakacak yardımı sağlamıştır. Belediyenin gıda paketi ve vatandaşa günlük 6500 adet ekmek yardımı devam etmektedir (Malatya Büyükşehir Belediyesi, 2020). İzmir Büyükşehir Belediyesi evinde Covid tedavisi gören, karantinadaki tüm ihtiyaç sahibi vatandaşlara sıcak yemek dağıtmaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020). Erzurum Büyükşehir Belediyesi, çağrı merkezlerini tam kapasite çalıştırarak ihtiyaç sahibi 65 yaş üstü vatandaşlara salgın öncesinde de yapılan öğlen ve akşam sıcak yemek servislerine devam etmiş, pandemi döneminde hizmet kapsamını daha da genişleterek kimsesiz vatandaşlara da bu yardımı sağlamıştır. Yine 65 yaş üstü vatandaşlara, çağrı merkezine ulaşan talepler doğrultusunda, alışveriş, fatura yatırma, maaş çekme, bankacılık işlemleri ve ilaç, araç ve gereç temini gibi günlük rutin işlerde yardımcı olunmakta, refakat edilmektedir. Ayrıca Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Hayır Çarşısı da, gıdadan her türlü erzak yardımına varıncaya kadar yaşlıların bütün ihtiyaçlarını gidermeye çalışmaktadır (Erzurum Büyükşehir Belediyesi, 2020b). Ağrı Belediyesi, tüm sağlık çalışanlarının şehir içi toplu taşıma araçlarından ücretsiz yararlanmasını sağlamıştır (Ağrı Belediyesi, 2020). Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Şehir Tiyatro oyunları, Senfoni Orkestrası konserleri, "Evde Spor Zamanı" teması ile spor etkinliklerini canlı yayın yoluyla halkın hizmetine sunarken, yine dijital imkanlarla Hayvanat Bahçesi'nin kapılarını instagram üzerinden ziyaretçilere açmış, böylece halkın evde kaliteli vakit geçirmesine yardımcı olmuştur (Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, 2020). Görüldüğü gibi pandemi ile mücadelede belediyelerin halka en yakın kuruluşlar olarak hizmetleri büyük önem taşımaktadır. Pandemi döneminde belediyeler temizlik, hijyen, gıda, erzak yardımı ile birlikte insanların bilgilendirilmesi gibi pek çok hizmeti sağlamış ve bunu sürdürmeye de devam etmektedir. Evinden dışarı çıkamayan 65 yaş üstü vatandaşların hizmet ayaklarına götürülmüştür. Ayrıca çoğu belediye, kapalı olan esnafların dükkan kiralarını almamış su borçlarını ertelemiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

İnsanlığın olağanüstü bir süreçten geçmekte olduğu pandemi döneminde, sağlığın her şeyden daha önemli bir kavram olduğu artık herkes tarafından daha iyi anlaşılmaktadır. Sağlıklı bir yaşam ise ancak sağlıklı bir çevre ile mümkündür. Belediyeler, topluma hizmette sağlıklı bir çevreden birinci derecede sorumlu ve yetkili yerel yönetim birimleridir. Sağlıklı kentlerin planlanması ve düzenlenmesi sürecinde belediyelerin yeri ve önemi tartışılmayacağı gibi sosyal hizmetler, toplu taşıma araçları, dezenfeksiyon gibi halk sağlığını doğrudan ilgilendiren konularda da tartışılmaz. Pandemi ile mücadelede belediyeler kendi resmî web siteleri, kent meydanlarındaki ya da toplu ulaşım araçlarındaki pano ve afişleri ile halkı eğitici, bilinçlendirici faaliyetlerde bulunmuş, halkın evden çıkamadığı dönemlerde yiyecek de dahil olmak üzere her türlü yardımı sağlamış, bununla birlikte çevre ve temizlik gibi rutin işleri de başarıyla yerine getirmişlerdir. Belediyelerin pandemi ile mücadelede diğer kurumlarla iş birliğine girmesi daha etkili sonuçların alınmasına katkı sağlamıştır. Ancak bunun daha da geliştirilmesi gerekmektedir. Bu konuda başta merkezi yönetim olmak üzere üniversitelerin, farklı seviyedeki eğitim kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının, medya ve iletişim sektörünün katılım ve

desteği ile daha geniş kitlelere ulaşılabilecektir. Maddi imkân ve teknolojik alt yapı yetersizliği ile birlikte alanında uzman personel eksikliği belediyelerin hareket kabiliyetini engelleyen en önemli sorunlar arasında yer almaktadır. Bu sorunların aşılmasında, merkezi yönetimin desteği ve yasal düzenlemelerle ciddi adımlar atılabilecektir. Belediyeler kırsal alanlara nispeten daha fazla imkân ve gücü ellerinde bulundurduklarından, sağlık ve eğitim kurumları ile birlikte hareket ederek daha fazla insana ulaşabilecek, pandeminin durdurulmasına önemli katkı ve destek sağlayabilecektir. Bir seferberlik niteliğinde halkın salgın hastalıklar konusunda eğitilmesi, bu eğitimde özellikle nüfus hareketliliğinin durdurulması ve hijyen konularına odaklanması yararlı sonuçlar alınmasını destekleyebilecektir. Belediye hizmetleri halk için hayati önem taşımaktadır. Özellikle pandemi döneminde bu hizmetler, ihtiyaç ve gelişebilecek her türlü koşula yönelik olarak uyarlanabilmeli ve halka süratle sunulmalıdır. Pandeminin olumsuz etkileri ancak etkili, yenilikçi, verimli ve güçlü belediyeçilik anlayışıyla giderilebilecek, yapılan çalışmalar başarıya ulaşabilecektir. Ancak belediyeler tarafından sağlanan yardım ve hizmetler, pandeminin toplumsal etkilerini bir yere kadar hafifletmiş olsa da halkın maske kullanımı ve fiziki mesafe kurallarına uyma konusunda yeterli özeni gösterdiği ve bu hastalığın ciddiyetini kavrayabildiği söylenemez. Yerel yöneticilerin desteği ve sağlık personelinin katkılarıyla, halkın bilinçlendirilerek doğru davranışlara yönlendirilmesi ve hem küresel bir salgın hastalık olan Covid 19 ile ilgili olarak hem de olası salgınlara karşı bilgilerinin artırılması gerekmektedir. Böyle ciddi bir süreç içerisinde, yerel yöneticilerin üniversitelerden başta tıp, sosyoloji, psikoloji, pedagoji gibi farklı branşlardan uzmanlar eşliğinde ve sivil toplum örgütlerinin de desteği ile halka ulaşarak faaliyetlerini sürdürmesi yararlı sonuçlar alınmasını sağlayabilecektir.

Çalışma kapsamında ilgili literatür taraması yapılmış ve tesadüfi olarak seçilen belediyelerin sosyal medya hesapları incelenerek içinde yaşadığımız ve hala devam etmekte olan sıkıntılı süreçte, pandemi ile mücadelede belediyelerin başarılı işlere imza attığı çeşitli örnekler çerçevesinde ortaya koyulmuştur. “Yerel Yönetim Birimleri Olarak Belediyelerin Salgın Hastalıklar Konusundaki Sorumlulukları: Covid 19 Pandemisi Örneği” başlıklı bu çalışmanın ileride bu konuda yapılacak çalışmalara teorik bir altyapı sunarak literatüre katkı yapması beklenmektedir. Pandemi ile mücadelede merkezi yönetimin rolünün de büyük bir önem taşıdığı yapılan çalışma ile vurgulanmıştır. Bu bağlamda, belediyelerin halka hizmet konusunda daha etkin olabilmelerinde merkezi yönetimin teşvik ve desteğine ihtiyaçları olduğu ve gerek uzman kadrosu gerekse maddi imkanlar açısından merkezi yönetimin belediyelere göre daha avantajlı bir konumda olduğu söylenebilir. İçinde bulunulan bu süreci en az hasarla atlatabilmek için tüm siyasi ve bireysel çekişmeleri bir yana bırakarak ülke bütünlüğü içinde öncelikle pandemi ile mücadeleye odaklanılması ve belediyelerin talepleri dinlenerek acilen yerine getirilmesi bu konuda daha hızlı ve emin adımların atılmasını sağlayabilecektir. Çünkü bir yerel yönetim birimi olarak belediyeler hizmette halka en yakın kuruluşlardır ve hizmetlerini layıkıyla yerine getirebilmeleri mali yönden güçlendirilmelerine bağlı olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Abay, E. (2021). *Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) nedir? Belirtileri nelerdir?*. Erişim Adresi: <https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi/obsesif-kompulsif-bozukluk-okb-nedir-belirtileri-nelerdir>.
- Adana Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Yeni Koronavirüs hastalığı (COVID-19)*. Erişim Adresi: <https://www.adana.bel.tr/corona-virus>.
- Ağrı Belediyesi, (2020). *Ağrı'da sağlıkçılara şehir içi ulaşım ücretsiz*. Erişim Adresi: <https://agri.bel.tr/agrida-saglikcilara-sehir-ici-ulasim-ucretsiz/281/>.
- Aksaray Belediyesi, (2020). *Aksaray Belediyesi evde kalan ailelerin ihtiyacını karşılıyor*. Erişim Adresi: https://www.aksaray.bel.tr/haberler-78/aksaray-belediyesi-evde-kalan-ailelerin-ihtiyacini-karsiliyor_02-04-2020.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi, (2020). *AESOB'tan Başkan Böcek'e destek teşekkürü*. Erişim Adresi: <https://antalya.bel.tr/Haberler/HaberDetay/?Id=7974&CategoryName=Genel&NewsOnPage=7&PageID>.
- Aslan, R. (2020). Kovid-19 fizyoloji ve psikolojiyi nasıl etkiliyor?. *Göller Bölgesi Aylık Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 8(88), 47-53.

- Atalı, L., Altuntaş, T. & Tarım, T. (2020). Koronavirüs (COVID-19) salgını sürecinde büyükşehir belediyelerinin spor ve fiziksel aktiviteye yönelik hizmetlerinin incelenmesi. *FOCUSS Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 46-64.
- Bilgiç, A. K. (2020). Covid 19 ile mücadelede yerel yönetimlerin genel görünümü. *İdealkent*, 31(11), 2602-2133.
- Bilgili, M. Y. (2020). Merkezi yönetim, yerel yönetimler ve Koronavirüs (Covid-19) salgını. *Turkish Studies*, 15(6), 219-235.
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, LE, Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N. & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *Lanset* 395(14), 912-920.
- Chua, S. E., Cheung, V., McAlonan, G. M., Cheung, C., Wong, J. W., Cheung, E. P., Tsang, K. W, Choy, K. M., Chung, M.C., Lee, P. W. H. & Tsang, K. W. T. (2004). Stress and psychological impact on SARS patients during the outbreak. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 49(6), 385-390.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi, (2020a). *Büyükşehir covid-19 mücadelesinde takdir topluyor*. Erişim Adresi: <https://www.erkurum.bel.tr/GuncelHaber-buyuksehir-covid-19-mucadelesinde-takdir-topluyor/30/818726.html>.
- Erzurum Büyükşehir Belediyesi, (2020b). *Başkan Sekmen: Covid-19 ile mücadelemiz tüm hızıyla sürüyor*. Erişim Adresi: <https://www.erkurum.bel.tr/GuncelHaber-baskan-sekmen-covid-19-ile-mucadelemiz-tum-hizyilasuruyor/30/821725.html>.
- Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Hayvanat bahçesi instagram üzerinden kapılarını ziyarete açtı*. Erişim Adresi: http://www.eskisehir.bel.tr/icerik_dvm.Php?icerik_id=5729&cat_icerik=1&menu_id=24.
- Gao J, Zheng P, Jia Y, Chen H, Mao Y, Chen S, Wang Y & Fu H, Dai J. (2020). Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. *Plos One*, 15(4), s. 1-10.
- Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Büyükşehir, halk otobüsü şoförleri için Pandemi eğitimlerine başladı*. Erişim Adresi: <https://www.gaziantep.bel.tr/tr/haberler/buyuksehir-halk-otobusu-soforleri-icin-pandemi-egitimlerine-basladi>.
- Gemlik Belediyesi, (2020). *Belediye pandemi madurlarından kira almayacak*. Erişim Adresi: <http://gemlik.bel.tr/tr/belediye-pandemi-magdurlarindan-kira-almayacak?n=4867>.
- İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü, (2020). *Korona Virüs Pandemisinde online ruhsal destek*. Erişim Adresi: <https://istanbulism.saglik.gov.tr/TR,180686/korona-virus-pandemisinde-online-ruhsal-destek.html>.
- İzmir Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Evinde Covid tedavisi görenlere Büyükşehir'den yemek*. Erişim Adresi: <https://www.izmir.bel.tr/tr/Haberler/evinde--covid-tedavisi-gorenlere-buyuksehir-den-yemek/44356/156>.
- Karadeniz, Y. (2020). *Türkiye belediyeleri pandemi sürecinde dünyaya örnek oldu*. Erişim Adresi: <https://www.dunya.com/yurttan-haberler/turkiye-belediyeleri-pandemi-surecinde-dunyaya-ornek-oldu-haberi-470920>.
- Kastenbaum R. (2007). *Death anxiety*. USA Tempe AZ: Arizona State University.
- Kayseri Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Büyükşehir'den çocuklara özel maske*. Erişim Adresi: <https://www.kayseri.bel.tr/haberler/buyuksehir-den-cocuklara-ozel-maske>.
- Konya Belediyesi, (2020). *Konya büyükşehir'den Koronavirüs tedbirleri*. Erişim Adresi: <https://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haberID=7306>.
- Malatya Büyükşehir Belediyesi, (2020). *Büyükşehir Belediyesi esnaf için Pandemi paketi açıkladı*. Erişim Adresi: <http://m.malatya.bel.tr/icerik/18/8812/buyuksehir-belediyesi-esnaf-icin-pandemi-paketi-acikladi.aspx>.
- Niğde Belediyesi, (2020). *Başkan Özdemir'den filyasyon ekiplerine moral ziyareti*. Erişim Adresi: <https://nigde.bel.tr/icerik/25/1241/baskan-ozdemirden-filyasyon-ekiplerine-moral-ziyareti.aspx>.
- Peker, D. & Köseoğlu, İ. (2021). Koronavirüs (Covid- 19) salgınında krizle mücadelede yerel yönetimlerin rolü: Beş büyükşehir belediyesinde bir analiz. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*. 8(18), 87-102.
- Sağlık Bakanlığı (2020a). *Covid-19 rehberi*. Erişim Adresi: <https://khgmstokyonetimdb.saglik.gov.tr/Eklenti/37044/0/covid-19rehberipdf.pdf>.
- Sağlık Bakanlığı. (2020b). *Yeni koronavirüs enfeksiyonu Türkiye'deki güncel durum*. Erişim Adresi: <https://covid19.saglik.gov.tr>.
- Silver, C. & Hyman, D. A. (2020). *Covid-19: A case study of government failure*. Retrieved from <https://www.cato.org/pandemics-policy/covid-19-case-study-government-failure>

Karataş, A., & Gördeles-Beşer, N. (2021). Yerel yönetim birimleri olarak belediyelerin salgın hastalıklar konusundaki sorumlulukları: Covid 19 Pandemisi örneği. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(4), 1340-1351.

- Switzer, D., Wang, W. & Hirschvogel, L. (2020). Municipal utilities and COVID-19: Challenges, responses, and collaboration. *American Review of Public Administration*, 50(6-7), 577–583.
- Taylor, S. (2019). The psychology of pandemics: Preparing for the next global outbreak of infectious disease. Retrieved from <https://cambridgescholars.com/product/978-1-5275-3959-4>.
- T.C. 1982 Anayasası. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>.
- The New York Times. (2020). Like a horror movie’: A small border hospital battles the Coronavirus. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2020/08/04/us/texas-coronavirus-rio-grande-valley-starr-county.html>.
- Uğraş Dikmen, A., Kına, H. M., Özkan, S., & İlhan, M. N. (2020). COVID-19 epidemiyolojisi: Pandemiden ne öğrendik. *Journal of Biotechnology and Strategic Health Research*, 1(Özel Sayı), 29-36.
- Varcan, N. (2013). “Yerel yönetimlerin kavramsal yapısı”, İçinde *Yerel yönetimler*, C. Hacıköylü (Ed.), ss.2-20. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 292.
- Wang, J., & Wang, Z. (2020). Strengths, weaknesses, opportunities and threats (swot) analysis of China’s prevention and control strategy for the COVID-19 epidemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 1-17.
- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., Ho, CS. & Ho, RC. (2020). Immediate psychological responses and associated factors during the initial stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) epidemic among the general population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1-25.
- Yıldız, İ., Çıkrıkçılı, U. & Yüksel, Ş. (2020). Karantinanın ruhsal etkileri ve koruyucu önlemler. *Türkiye Psikiyatri Derneği*. Erişim Adresi: <https://www.psikiyatri.org.tr/TPDData/Uploads/files/KarantinaCOVID.pdf>.
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>.
- 442 Sayılı Köy Kanunu. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf>.
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu. Erişim Adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>.

Etik Beyanı : Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde ÖHÜİİBF Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları : 1. yazar Dr. Öğretim üyesi Burcu Abdullah KARATAŞ, çalışmanın tüm bölümlerinde literatür, veri toplama aşamalarında katkı sağlamıştır. 2. yazar Nalan GÖRDELES BEŞER, çalışmanın literatür ve kontrol aşamalarında katkı sağlamıştır. 1. yazarın katkı oranı: %75, 2. yazarın katkı oranı: %25'tir.

Çıkar Beyanı : Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Ethics Statement : The authors declare that ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In case of detection of a contrary situation, ÖHÜİİBF Journal has no responsibility and all responsibility belongs to the authors of the study.

Author Contributions : The 1st author, Abdullah KARATAŞ, contributed to the literature, data collection in all parts of the study. The 2nd author, Nalan GÖRDELES BEŞER, contributed to the literature and control stages of the study. Contribution rate of 1st author: 75%, 2nd author's contribution rate: 25%.

Conflict of Interest : There is no conflict of interest between the authors.
